

TÜRK-İŞ HABER BÜLTENİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

www.turkis.org.tr

turkiskonfederasyonu

turkiskonf

TÜRK-İŞ | Haber Bülteni

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Bayındır Sokak No: 10 Kızılay - Ankara | Tel: (0.312) 433 31 25-29 | Faks: (0.312) 433 85 80 - 433 68 09

facebook.com/turkiskonfederasyonu | twitter.com/turkiskonf | www.turkis.org.tr

30 Temmuz 2022

Temmuz 2022 AÇLIK ve YOKSULLUK SINIRI (YENİ BESLENME KALIBI)

- ❖ FİYAT ARTIŞLARI HIZ KESMİYOR... MUTFAK ENFLASYONU AYLIK **%7** ve SON ON İKİ AYLIK **%128,4** ORANINDA ARTIŞ GÖSTERDİ...
- ❖ **AÇLIK SINIRI 6.840 TL** HESAPLANDI ve YENİ ASGARİ ÜCRETİN 1.340 TL ÜZERİNE YERLEŞTİ!
- ❖ "ZENGİNLİK VARSILIN, FAKİRLİK YOKSULUN PEŞİNDEN KOŞUYOR! DÖRT KİŞİLİK AİLENİN YAPMASI GEREKEN TOPLAM HARCAMA (**YOKSULLUK SINIRI**) **22.280 TL!**
- ❖ BEKÂR BİR ÇALIŞANIN AYLIK YAŞAMA MALİYETİ **8.930 TL'YE ULAŞTI!**

Gelir artışları gıda fiyatlarındaki artışın çok altında kalan yoksul vatandaşlar insanın en temel ihtiyacı olan beslenmede bile zorluklar yaşıyor. Resmi verilerle Türkiye'nin gıda enflasyonu geçen ay itibarıyla %94 olarak gerçekleşmişti. OECD ülkeleri gıda enflasyonu ortalaması ise %12,6 olarak hesaplandı. Türkiye'nin bir alt sırasında yer alan Litvanya'nın yıllık gıda enflasyonu %28,5. Tüm dünyada Lübnan, Zimbabve ve Venezüella'dan sonra en yüksek gıda enflasyonuna sahip dördüncü ülke Türkiye'dir.

Türkiye'de hayat pahalılığı ile yüksek enflasyon bir arada... TÜİK Hane Halkı Tüketim Harcaması Anketine göre (2019); haneler harcamalarının ortalama %25,5'ini gıdaya ayırıyordu. Aynı yıl AB'de bu oran ortalama %13 ile Türkiye'nin neredeyse yarısı kadardı. Alım gücü artışı hem gelir iyileştirmesine hem enflasyonun dizginlenmesine bağlı. Yeni verilerle makasın daha da açıldığını görme riski artıyor. Ülkemizde hanelerin tüketim harcamalarından gıdaya ayırdıkları pay Avrupa'ya göre daha sert artıyor.

Dövizle olan talebi azaltmak ve TL'nin hızlı değer kaybını yavaşlatmak için kurgulanmış olan Kur Korumalı Mevduat Sisteminde (KKM) mudilere yapılan ödemelerin ilk dört ayında bütçeden 37,2 milyar TL verildi. Diğer bir ifadeyle, 85,2 milyonluk toplam nüfusa bölündüğünde asgari ücretli, çocuk, yaşlı, engelli, ev hanımı vs. fark etmeksizin herkesin cebinden 435 TL çıktığı anlamına geliyor. Yoksullar daha da fakirleşti. Üstelik dolar yeniden KKM'nin yürürlüğe konulduğu ay ki seviyesine geldi.

(Yeni Beslenme Kalıbı ile)

Çizelge 1: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)*

	Temmuz 2021	Aralık 2021	Haziran 2022	Temmuz 2022
Yetişkin Erkek Gıda Harcaması	905,37	1.249,34	1.920,33	2.062,63
Yetişkin Kadın Gıda Harcaması	716,31	960,83	1.541,57	1.645,21
15-19 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	892,25	1.232,46	1.897,83	2032,63
4-6 Yaş Grubu Çocuk Gıda Harcaması	480,09	655,22	1031,43	1.099,17
Açlık Sınırı	2.994,02	4.097,85	6.391,17	6.839,64
Yoksulluk Sınırı	9.752,51	13.348,00	20.818,14	22.278,98

* Gıda harcaması tutarı, yuvarlama nedeniyle, toplamda farklı olabilmektedir.

TÜRK-İŞ Araştırmasının 2022 Temmuz ayı sonucuna göre;

- Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (**açlık sınırı**) 6.839,64 TL'ye,
- Gıda harcaması ile giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı (**yoksulluk sınırı**) 22.278,98 TL'ye,
- Bekâr bir çalışanın '**yaşama maliyeti**' ise aylık 8.929,14 TL'ye yükseldi.

Enflasyona yol açan uygulamalar çalışanların alım gücünü olumsuz etkiliyor. Üç büyük derecelendirme kuruluşunun (Moody's, S&P ve Fitch) ortalamasına göre Türkiye yüksek spekülâtif düzeyde, yatırım yapılamaz ülke konumundadır (yatırım eşliğinin 5 basamak altı). Bu ay CDS ülke risk prîmi 900 puanı aşarak tarihi seviyeyi gördü (300'ün üzeri aşırı kırılgan ekonomi kabul edilmekte). TCMB brüt rezervleri \$98,3 milyar. Rezervden daha az olması gereken Türkiye'nin kısa vadeli dış borçları \$182,3 milyar seviyesi ile rezervin 2 katına yakın. Sadece bu üç gösterge aracılığıyla bile Türkiye'ye yönelik doğrudan dış sermaye yatırımlarının gerilediği, dış borç kullanımının zorlaştığı ve oldukça pahalı hale geldiği değerlendirilmesi yapılabilir.

Döviz talebi artarken TL hızla değer kaybediyor. Bunun sonucunda üretim ve ulaştırma giderlerinde dışa bağımlılığı yadsınamaz bir seviyede olan Türkiye'de fiyatlar süratle artmaya devam ediyor. Ancak gelirler aynı hızda bile artmadığından, hayat pahalılığı süregelen hale gelmiş durumda. Sadece asgari ücretliler değil aynı zamanda ortalama ücretlinin de geliri görece düşük kaldı ve yaşaması için yapması gereken harcamaları yapmakta zorlanıyor. OECD (2020) verilerine göre Türkiye'de asgari ücretin medyan ücrete oranı 0,69'dur. 0,6'nın üzerinde ücret dengesinin bozulmuş olduğu kabul ediliyor ve Kolombiya, Şili, Kosta Rika'dan sonra en kötü durumda olan ülke Türkiye'dir.

TÜRK-İŞ'in verileri temel alındığında "mutfak enflasyonu"ndaki değişim Temmuz 2022 itibarıyla şu şekildedir:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarındaki artış **bir önceki aya göre** % 7,01 oranında gerçekleşti.
- **Son on iki ay itibarıyla** artış oranı % 128,44 olarak hesaplandı.
- **Yedi aylık değişim** oranı ise % 66,90 oranında oldu.

Çizelge 2: Gıda Harcamasındaki Değişim (yeni beslenme kalıbı ile)			
	Ara.21	Haz.22	Tem.22
Bir önceki aya göre değişim oranı %	24,92	6,20	7,01
Yedi aylık değişim oranı %	39,32	55,96	66,90
Son on iki ay itibarıyla değişim oranı %	55,74	117,29	128,44

TÜRK-İŞ hesaplamasında temel alınan ve doğrudan piyasadan derlenen fiyatlara göre, gıda ürünlerinde Temmuz 2022 itibarıyla gözlemlenen değişim harcama gruplarına göre şu şekilde oldu:

- **Süt, yoğurt, peynir grubunda;**

Ortalama süt fiyatı arttı. Yoğurt fiyatı sabit kaldı. Peynir %10 zamlandı. Market markalı (private label) süt ve süt ürünleri daha uygun fiyatlı olduğundan bazı market raflarında bulmak zorlaştı.

- **Et, tavuk, balık, yumurta, kuru baklagiller, yağlı tohum ürünlerinin bulunduğu grupta;**

Protein kaynaklarımız hızla zamlanmaya devam ediyor. Aylık tabanda kuzu eti %10, balıketi %12, yumurta %26, nohut %14, kuru fasulye %12 yeşil mercimek %8, kırmızı mercimek ve tavuk fiyatları az bir miktar artış gösterirken, yağlı tohumların fiyatı değişmedi. Dana eti fiyatı, kurban bayramı sebebiyle oluşan talep azalması nedeniyle %2 azaldı. İklim değişikliği ve yağışların azalması sonucu meralardaki otların yetersiz kalması nedeniyle hayvanların bir kısmının köylere indiği ifade edildi. Yem fiyatlarının da yükselmeye devam etmesi neticesinde ilerleyen aylarda kırmızı et fiyatlarının artacağını öngörüyoruz.

- **Ekmek ve tahıllar grubunda;**

Bu gruptaki tüm ürünlerin fiyatı arttı. Ankara'da 200 gram normal ekmek %33 artışla 4 TL oldu. Aylık tabanda geçen ay %14 zamlanan pirinç temmuzda da %14, makarna ise %10 zamlandı. Bulgur, un, irmik fiyatlarının tamamı yükseldi. Meşhur Ankara Simidi de bu ay 5 TL'den satılmaya başlandı.

- **Taze sebze-meyve grubunda;**

Semt pazarlarında maydanoz, kıvırcık gibi salata yeşillikleri ve pazı, ıspanak gibi yeşil yapraklı sebzelerin fiyatları arttı. Türk mutfağında çok tüketilen patatesin kg'ı ortalama 11 TL'ye çıktı. Kuru soğanın ortalama fiyatı 1 ayda %18 artarak 10 TL'ye yükseldi. Taneli sebzelerden börülce, bezelye, barbunya, fasulye fiyatları gerilerken yaz sebzelerinden domates, biber, havuç zamlandı. Son iki yıldır başta gübre, fide ve enerji maliyetlerinin çok artması sebebiyle çiftçilerin domates, biber, patlıcan, salatalık gibi sebzeleri çift ekimden vazgeçip tek ekime yönlendiği ifade ediliyor. Kavun ve karpuz fiyatları Haziran ayına göre (-%17) gerilese de hâlâ dilimle de satılmaya devam ediyor. Gündüz-gece arasındaki sıcaklık farkının yüksek olmasından dolayı çekirdekli yaz meyvelerinde verim kaybı yaşandığından şeftali ve nektarin fiyatları bu ay beklenenden daha yavaş düştü. Ortalama fiyatlar ise geçen aya göre hem sebzede hem meyvede arttı. Ortalama sebze kg fiyatı 14,17 TL, ortalama meyve kg fiyatı 16,95 oldu. Hesaplamada 19'u sebze ve 16'sı meyve olmak üzere toplam 35 ürünlerdeki fiyat değişimi dikkate alındı. Ortalama meyve-sebze kg fiyatı 15,32 TL olarak tespit edildi.

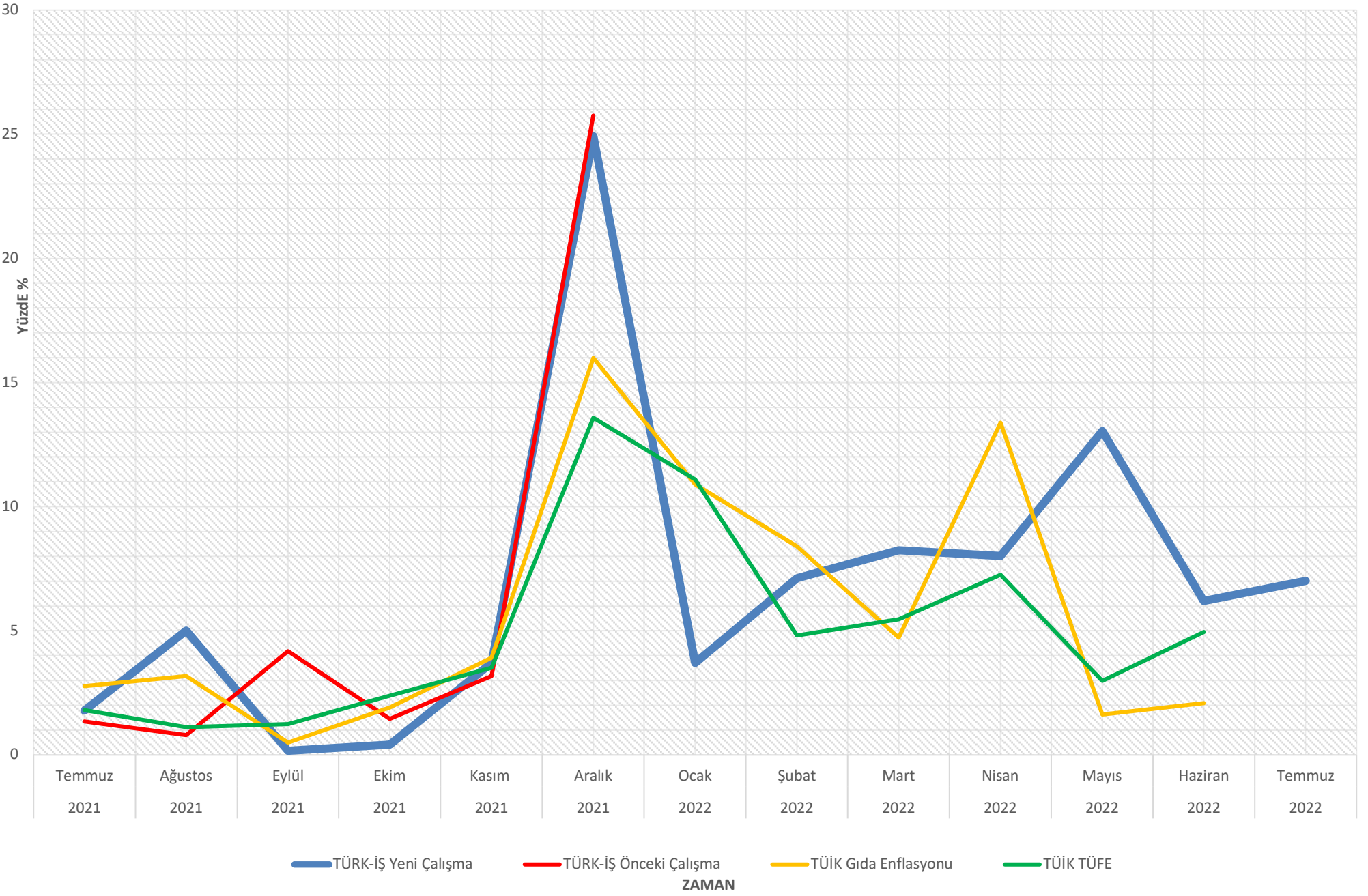
- **Temel yağ ürünlerinin bulunduğu grupta;**

Bu gruptaki tüm ürünlerin fiyatı arttı. Margarin bir ayda %10 zamlandı. Bazı marketlerde sıvı yağlara alım sınırı ve ürünlere hırsızlığa karşı alarm takılması uygulamaları devam ediyor. Trakya bölgesinde başlayan ve Marmara'ya doğru yayılan tırtıl istilası ayçiçeğinde büyük verim kayıplarına neden olacak. Ukrayna'daki savaş koşulları nedeniyle ne kadar ve hangi biçimde ithal edebileceğimiz de belirsizliğini korurken ilerleyen aylarda ayçiçek yağına yüksek zamlar kaçınılmaz görülmekte.

- **Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden;**

Tuz %12, baharatlar %11, salça %10 zamlandı. Çay, ıhlamur, şeker, reçel, bal, siyah ve yeşil zeytinin fiyatları yükseldi. Pekmez fiyatı hafif geriledi.

Gıda Enflasyonundaki Aylık Artış %

Açlık ve Yoksulluk Üzerine...

"Açlık ve Yoksulluk Sınırı" çalışması TÜRK-İŞ tarafından otuz beş yıldan bu yana her ay düzenli olarak yapılmakta ve kamuoyuna açıklanmaktadır.

Yapılan hesaplamada, farklı yaş ve cinsiyet gruplarına göre bilimsel veriler çerçevesinde oluşturulan beslenme kalıbı esas alınmaktadır. Beslenme kalıbı, Konfederasyonumuzun talebi üzerine, Hacettepe Üniversitesi tarafından oluşturulmuştur. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı bilimsel olarak belirlenmiştir.

Bu beslenme kalıbı temel alınarak, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları market-pazar yerlerinden fiyatlar bizzat derlenmekte ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcamasına ulaşılmaktadır. Bu yönüyle, çalışma bağımsız olup resmi verilerle yapılan hesaplama dışında ve aynı zamanda resmi açıklamaları kontrol etme imkânı sağlayan bir özellik taşımaktadır.

Mevcut araştırma kapsamında, gıda dışındaki ulaşım, kira, yakacak, elektrik, su, haberleşme, giyim, eğitim, sağlık, iletişim, kültür ve benzeri temel ihtiyaçlar için bilimsel ve objektif olarak belirlenmiş bir harcama tutarına ulaşmak mümkün olmamaktadır. Bu nedenle, yapılan çalışma gıda temelli olmakta, buradan hareketle hanenin toplam harcamasına ulaşılmaktadır. Bu yöntem, uzun yıllardan bu yana yapılan asgari ücret hesaplamalarında da temel alınmaktadır.

Hesaplama, bir bakıma insanca geçim şartlarının asgari düzeyini ortaya koymaktadır. Nitekim Anayasada da, asgari ücretin belirlenmesinde "geçim şartlarının" da dikkate alınması gereğine işaret edilmektedir.

TÜRK-İŞ'in araştırması, ücretli çalışanların yaşama düzeyini ortaya koymaktadır. Yapılması gerekli harcama ile hane halkının elde ettiği gelir arasındaki fark, çalışanların karşı karşıya kaldığı geçim şartlarını yansıtan önemli bir gösterge olmaktadır. Gelir düzeyi ile fiyat seviyesi arasında son dönemde oluşan uçurum, kamuoyunda devam eden tartışmaların gerekçesidir.

Yapılan açıklamalarda da sürekli vurgulandığı üzere, TÜRK-İŞ enflasyon hesaplaması yapmamakta, dört kişilik bir ailenin insanca geçimini karşılayacak "yaşam maliyeti" tutarını belirlemeye çalışmaktadır. Belirlenen tutar ücret olmayıp haneye girmesi gereken toplam geliri ifade etmektedir. Yapılan araştırma, çalışanların -sanıldığı gibi- "karnını doyurması için" değil "insan onuru ve değeri ile bağdaşacak bir yaşam sürmesi için" gereken toplam harcamadır.

Bu çalışma yapılırken, bilimsel olarak tespit edilmiş harcama kalıbı esas alınmakta ve bunu karşılayacak fiyatlar piyasadan derlenmektedir. Hesaplama sonuçları her ayın sonunda, TÜİK enflasyon verileri açıklanmadan önce kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Bu çalışma, dar ve sabit gelirli kesimlerin günlük yaşantılarında çarşı-pazarda, markette karşılaştıkları ağır geçim koşullarının yansımasıdır.

İşçinin, ailesiyle birlikte temel ihtiyaçlarının dikkate alınması, uluslararası normlar bağlamında ele alınmalıdır. Bunu dikkate almayan bir yaklaşım eksiktir, sosyal devlet anlayışına da uygun değildir.

TÜRK-İŞ, alanında ilk ve öncü olan bu araştırmayı, 35 yıldan bu yana olduğu gibi, sorumlulukla ve herhangi bir ön yargı ve müdahale olmadan kamuoyuyla paylaşmaya devam edecektir.

NOT:

Araştırmanın metodolojisiyle ilgili geniş "açıklama" www.turkis.org.tr sayfasında yer almaktadır.